

VUOKIJOKI 27

MUSTIKKAKANGAS

Röykkiöalueen kaivaus ja koekaivaus
Juha Lauren 1994

Sisälllys

Arkistotietoja	s. 2
Johdanto	s. 3
Tutkimusalue	s. 3
Röykkiöt	s. 3
Röykkiöiden tutkimus	s. 4
Röykkiö B2	s. 4
Röykkiö B3	s. 5
Röykkiö B9	s. 5
Koekuopitus	s. 5
Yhteenveto	s. 6
Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista	s. 7
Luettelo kertomukseen liittyvistä negatiiveista	s. 7
Luettelo kertomukseen liittyvistä diapositiiveista	s. 8
Kertomukseen liittyvät kartat	s. 9 - 24
Kertomukseen liittyvät valokuvat	s. 25 - 30

Arkistotietoja:

Kunta: Vuolijoki

Kylä: Vuottolahti

Tilat: 11:24 Vesala,

om. Veikko Johannes Halonen

Sammonkatu 2 B 15, 87100 Kajaani

11:26 Savela

om. Antti Karjalainen ja Hilikka Hynynen

88210 Vuottolahti

PERUSKARTTA: 3431 05 VUOTTOLAHTI

Koordinaatit: x = ^{7111 40}7289-40

y = ^{3514 49}3442 25

z = 85,5m

Alueelta saadut löydöt: KM 28760:1 - 2

Alueella tehdyt tutkimukset: H. Matiskainen inventointi 1982

Kertomukseen liittyvät negatiivit: 98996 - 99023

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: 31493 - 31497

Johdanto

Vuolijoen Mustikkakankaalla suoritettiin kuukauden mittainen kaivaus kesäkuussa 1994. Tällöin tutkittiin kolme röykkiötä. Lisäksi alueella suoritettiin laaja koekuopitus. Kaivauksen johtajana toimi Juha Laurén, piirtäjänä Tuija Laurén ja tutkimusapulaisena Petteri Pietiläinen. Kaivajina toimi vuolijokelaisia nuoria. Tutkimus rahoitettiin valtion työllistämisvaroin. Palkka ym. kustannuksia kertyi yhteensä n. 56 464 mk.

Tutkimusalue

Mustikkakangas sijaitsee Vuolijoen, Vuottolahden kylässä. Vuottolahdesta n. 2 km kaakkoon Vuottojoen itäpuolella ja Vuolijoki-Kajaantien pohjoispuolella. Mustikkakangas on soiden ympäröimä kivikkoinen ja kallioinen moreeniharjanne. Otanmäelle johtava pistoraide kulkee kankaan eteläosan halki.

Kankaalla kasvaa havumetsää ja sen koillisosassa on laaja hakkuualue, joka on "kevyesti" metsäaurattu. Aluskasvillisuus on niukkaa, pääasiassa puolukkaa, sammalta ja jäkälää. Maaperä on moreenia ja harjanteen laki sekä luoteisrinne ovat kivikkoisia. Alueen eteläosassa on kallionpaljastumia.

Röykkiöt

Mustikkakankaan kivikkoisessa luoteisosassa on röykkiöalue, joka on H. Matiskaisen Vuolijoen inventointikertomuksessa vuodelta 1982 numerolla 27. Alueella on 11 röykkiötä, joista kymmenen muodostaa rykelmän (n. 35 x 20 m:n alueella) ja yksi röykkiö n. 75 m muita etelämpänä. Matiskaisen mukaan röykkiötä on 10 kpl. (Ks. H. Matiskaisen inv. kert. ark. os. top. arkistossa). Nyt suoritettussa kartoituksessa niitä havaittiin 11 kpl.

Osa röykkiöistä on matalia ja ne ovat kokonaan tai osittain paksun

turpeen peitossa, mistä syystä niitä on vaikea havaita. Röykkiöiden koko vaihtelee n. 2,5 x 1 - 4,5 x 2,5 m ja korkeus n. 0,4 m - 1 m:iin.

Yleiskartalla ei kaikkia röykkiöitä ole numeroitu, koska vain ne röykkiöt, joista on valokuvat pystytettiin paikallistamaan Matiskaisen kertomuksen avulla. Inventointikertomuksessa ei ole karttaa tai sannallista röykkiöiden keskinäisen sijainnin kuvausta.

Röykkiöiden tutkimus

Röykkiöstä tutkittiin kolme ja ne olivat kaikki turpeen peittämiä, joskin suurin röykkiö B2 vain osittain. Tutkitut röykkiöt valittiin pintahavaintojen perusteella. Tutkittaviksi otettiin kolme mahdollisimman erinäköistä rakennelmaan, jotta saataisiin kattava otanta. Tosin röykkiöt B3 ja B9 osoittautuivat molemmat nelisivuisiksi, vaikka ennen turpeen poistoa B3 näytti pyöreältä.

Röykkiö B2

Röykkiö oli, koillis - lounais suuntainen, osittain sammalen peittämä. Se oli nelisivuinen 4,5 x 2,5 m, korkeus oli n. 1 m. Se oli rakennettu isojen maakivien väliin jäävälle vapaalle alueelle. Röykkiötä reunusti suuremmista kivistä (halk. n. 0,4 - 1 m) rakennettu "kylmämuuri", mikä oli erityisen selkeä kaakkoissivulla. Röykkiön keskellä oli myös muutama suurempi kivi "ytimenä". Keskiosan ja reunakehän väliin oli huolellisesti koottu pienempiä kiviä (halk. n. 15 - 25 cm), joista ylimmät kohosivat kekomaisesti reunusten yläpuolelle 10 - 20 cm. Maaperä röykkiön alla ja vieressä oli hiekkaa. Röykkiön lounaispäässä ollut suuri kivi oli halkaistu (haljennut) ja puolikkaiden väliin oli (kiilattu) kiilaitunut pieni kiilan muotoinen kivi (ks. kuva 9).

Röykkiöstä löytyi vain pari kvartsin kappaletta (KM 28760:1 - 2), jotka olivat ilmeisesti lohkeilleet rakentamiseen käytetyistä kivistä, sillä niissä ei ollut mitään merkkejä systemaattisesta iskennästä tai työstöstä.

Rytkkiö B3

Röykkiö sijaitsee röykkiöstä B2 n. 3 m länteen. Rakennelman korkeus oli n. 55 cm. Se oli kasattu suurista laakeista kivistä, joiden halkaisija vaihtelee 0,5 - 1 m:iin. Ne oli aseteltu paikalle kahteen kerrokseen lähinnä neliön (2 x 2 m) muotoon. Suurempien kivien väliin oli kasattu pienempiä kiviä (halk. n. 10 - 30 cm). Röykkiö oli löydötön.

Röykkiö B9

Tämä röykkiö sijaitsee röykkiöstä B2 n. 22 m itään. Röykkiön korkeus oli n. 0,8 m. Se oli muodoltaan nelisivuinen 2,5 x 2,7 m. Myös tämä röykkiö oli rakennettu pääosin suurista kivistä, joiden halkaisija vaihteli 0,4 - 1 m:iin. Isompien kivien välissä oli jonkin verran pienempiä kiviä. Hiekassa röykkiön alla oli nokea ja hiukan hiiltä. Hiili ja noki saattaa liittyä alueella riehuneisiin metsäpaloihin, joista nähtiin merkkejä koko tutkimusalueen laajuudella, mutta tulenpito voi myös liittyä röykkiöön. Tästä rakennelmasta löydettiin joitakin kvartsikappaleita (joita ei otettu talteen), mutta niistäkään ei tavattu merkkejä työstöstä.

Kaivauksen jälkeen röykkiöt entistettiin. Niistä ei saatu löytöjä, jotka kertoisivat niitten iästä tai käyttötarkoituksesta. Röykkiöiden päällä ollut paksu turvekerros osoittaa kuitenkin ettei kyseessä ole kovin tuoreet rakennelmat. Röykkiöitten suhteellisen vanhaa ikää osoittaa myös se ettei niistä ole säilynyt mitään suullista perimätietoa.

Koekuopitus

Alueella suoritettiin laaja koekuopitus, jonka avulla pyrittiin selvittämään oliko Mustikkakankaalla röykkiöiden lisäksi muita merkkejä muinaisesta ihmistoiminnasta. Koekuoppien koko vaihteli maastosta riippuen 1 x 1 m:stä lapion pistoon.

Koekuopitus aloitettiin kankaan eteläpäästä ja sitä jatkettiin pit-

kin länsireunaa rautatielle asti (ks. yleiskartta) . Kyseinen alue valittiin koekuopitettavaksi siksi että siellä ei ollut kivikkoa ja s olisi sopivinta asuttavaa aluetta. Lisäksi Mustikkakankaan koillispuolella oleva Vatineva, jonka lounaisosassa on edelleen vesialueita, on todennäköisesti ollut lampi/järvi ennen kuivatusta ja soistumista. Kyseisen nevan lounaisosassa on edelleenkin selkeitä vesialueita.

Löytöjä ei kuopista tavattu. Maaperässä oli paikoin runsaasti nokea ja hiiltä, mikä tulkittiin metsäpaloista johtuvaksi. Muutamasta kuopasta löytyi kvartsinkappaleita, mutta niissä ei näkynyt minkäänlaisia työstön jälkiä. Ainoat konkreettiset artefaktit, kuten esim. jä-nislanka, olivat selkeästi lähimenneisyydestä.

Yhteenveto

Kaikki tutkitut röykkiöt oli pääosin koottu suurista kivistä ja osa röykkiöissä olleista kivistä oli luontaista maakiviä. Lisäksi rakennelmissa oli pienempiä kiviä täytteenä. Röykkiöille yhteistä on myös niiden nelisivuinen muoto. Kaikki rakennelmat olivat verrattain huolellisesti koottuja. Kysymykset miksi ja milloin röykkiöt on rakennettu jäivät edelleen avoimiksi. Kyseessä ei kuitenkaan ole aivan tuoreet rakennelmat, sillä niistä ei ole minkäänlaista perimätietoa alueella ja röykkiöt olivat suurelta osin vahvan sammal ja turvekerroksen peittämät.

Koekuopituksessa ei Mustikkakankaalta tehty löytöjä eikä maaperässä havaittu merkkejä muinaisesta ihmistoiminnasta.

Helsingissä 20.11. 1995

Juha Laurén

Luettelo kertomukseen liittyvistä kartoista

Peruskarttaote PK 3431 05	s. 9
Yleiskartta 1:5000	s. 10
Yleiskartta röykkiöalueesta 1:250	s. 11
Röykkiö B2 ja B3 pinta- ja pohjavaaituskartta 1:50	s. 12
Röykkiö B2 tasokartat 1:25	s. 13 - 17
Röykkiö B3 tasokartat 1:25	s. 18 - 19
Röykkiö B9 pinta- ja pohjavaaituskartta 1:50	s. 20
Röykkiö B9 tasokartat	s. 21 - 24

Luettelo kertomukseen liittyvistä negatiiveista

98996 (kuva 3)	Röykkiö B2 ennen tutkimuksia. SW - NE.
98997	Röykkiö B2 ennen tutkimuksia. NW - SE.
98998 (kuva 13)	Röykkiö B9 ennen tutkimuksia. SE - NW.
98999 (kuva 4)	Röykkiö B2, taso 1. N - S.
99000 (kuva 9)	Röykkiö B2, taso 1. Iso kivi kiilakivineen röykkiön SW - päässä. E - W.
99001	Röykkiö B9, taso 1. W - E.
99002	Röykkiö B9, taso 1. Panoraama kuvattu SW:stä.
99003	Kuten edellinen.
99004 (kuva 14)	Röykkiö B9, taso 1. SW - NE.
99005 (kuva 5)	Röykkiö B2, taso 2. W - E.
99006 (kuva 2)	Työkuva. Röykkiötä B2 piirretään.
99007	Röykkiö B9, taso 2. E - W.
99008 (kuva 15)	Kuten edellinen. NE - SW.
99009	Röykkiö B2, taso 3. SW - NE.
99010 (kuva 6)	Kuten edellinen. NE - SW.
99011 (kuva 16)	Röykkiö B9, taso 3. N - S.
99012 (kuva 7)	Röykkiö B2, taso 4. SW - NE.
99013	Röykkiö B9, taso 4. Palanutta hiekkaa ja nokea kivien välissä röykkiön S-osassa. S - N.
99014 (kuva 17)	Röykkiö B9, taso 4. W - E.
99015 (kuva 8)	Röykkiö B2, taso 5. SW - NE.
99016 (kuva 10)	Röykkiö B3 ennen tutkimuksia. SE - NW.
99017 (kuva 11)	Röykkiö B3, taso 1. E - W.

- 99018 Panoraama röykkiöalueesta etelästä kuvattuna.
99019 Kuten edellinen.
99020 Kuten edellinen.
99021 (kuva 1) Panoraama röykkiöalueesta etelästä kuvattuna.
99022 (kuva 1) Kuten edellinen.
99023 (kuva 12) Röykkiö B3, taso 2. E - W.

Luettelo kertomukseen liittyvistä diapisitiiveista

- 31493 Röykkiö B3 ennen tutkimuksia. SE - NW.
31494 Röykkiö B3, taso 1. E - W.
31495 Röykkiö B2, taso 5. SW - NE.
31496 Röykkiö B9, taso 4. N - S.
31497 Röykkiö B9, taso 4. W - E.

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
 Ote peruskartasta 3431 05 VUOTTOLAHTI
 x= 7111 40-46, y= 514 57-60, z= n. 140

● rökkiöalue
 koekuopitettu alue

7114
 7113
 7112
 7111
 7110

Korkeudet metreinä merenpinnasta N₄₃-järjestelmässä.

Kartoitus 1:10 000 v.1966 H. Hirviniemi (A B), M. Rantan
 Karttaan otetut merenkulkuun liittyvät merkinnät vastaavat ajo

Mittakaava 1:20000

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

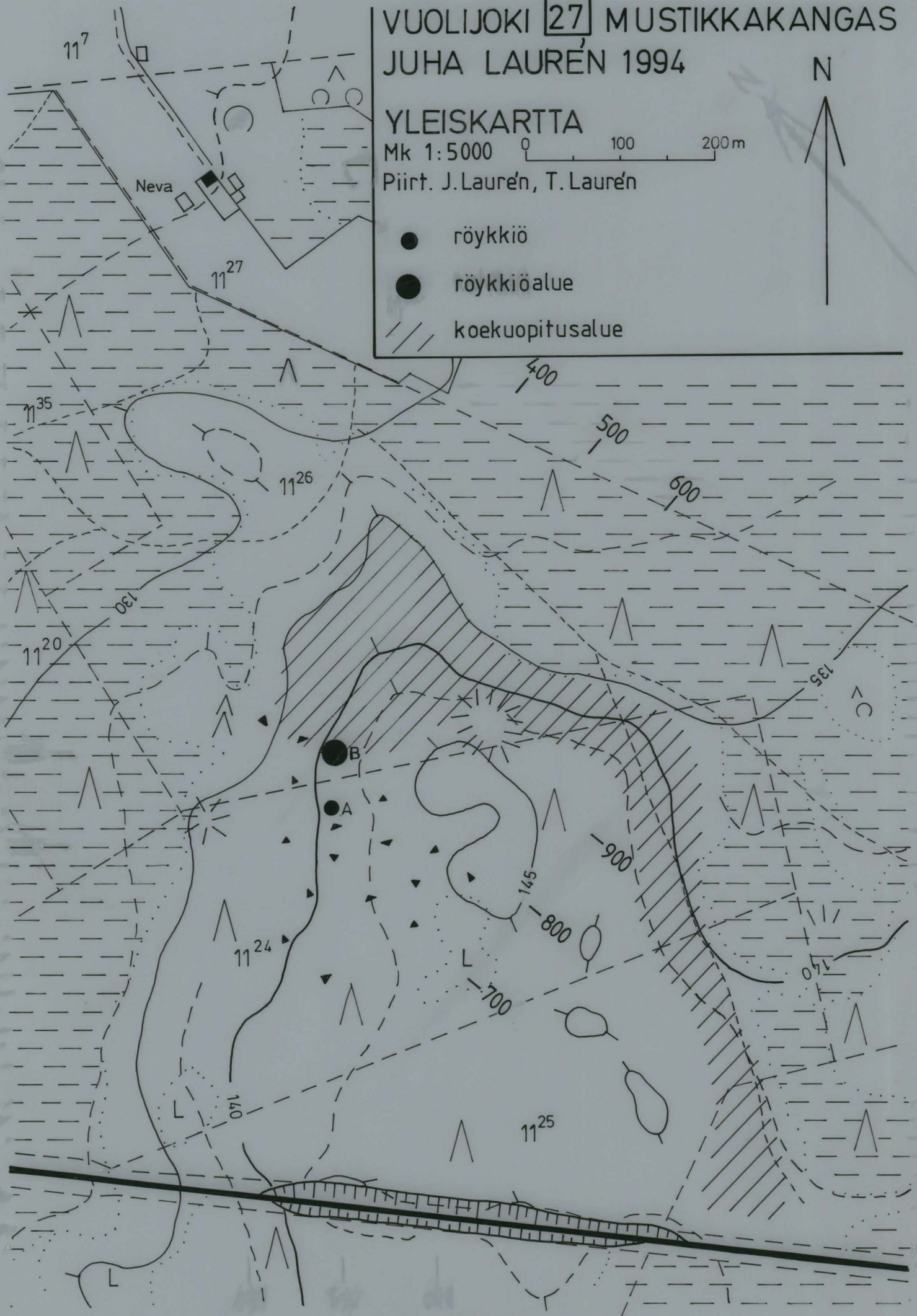
JUHA LAUREN 1994

Mk 1:5000 0 100 200m

Piirt. J.Lauren, T.Lauren

- röykkiö
- röykkiöalue
- /// koekuopitusalue

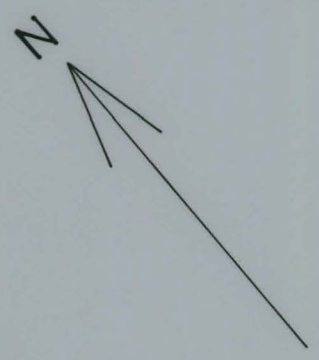

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAURÉN 1994

YLEISKARTTA RÖYKKIÖALUEESTA B

Mk 1:250

Piirt. J. Laurén

- B1 rökkiö
- + +
+ + kaivausalue
- ⊗ kiintopiste 140,93 m mpy

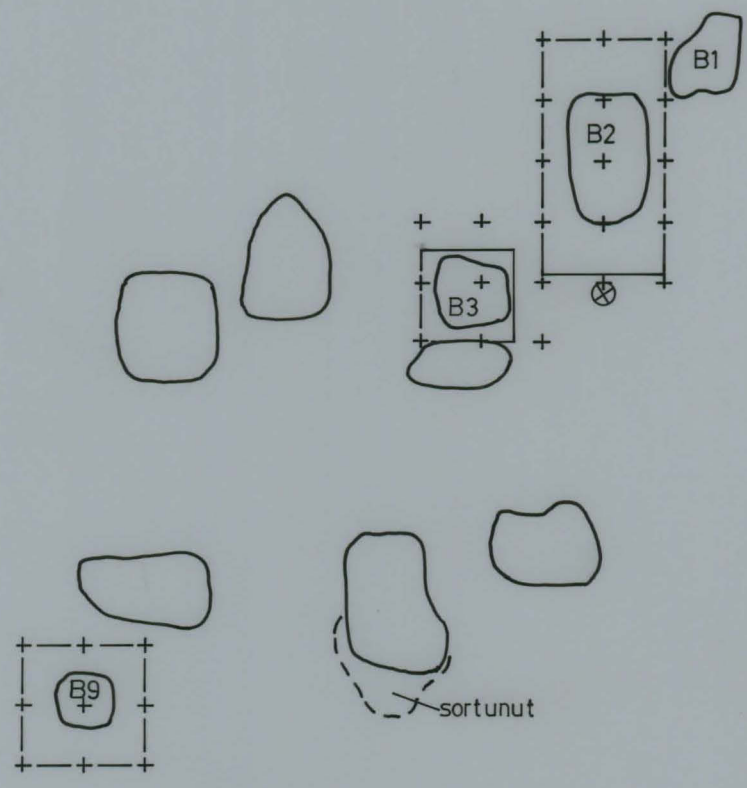
810 —

800 —

790 —

780 —

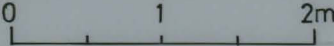
| 470
| 480
| 490
| 500
| 510

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAURÉN 1994

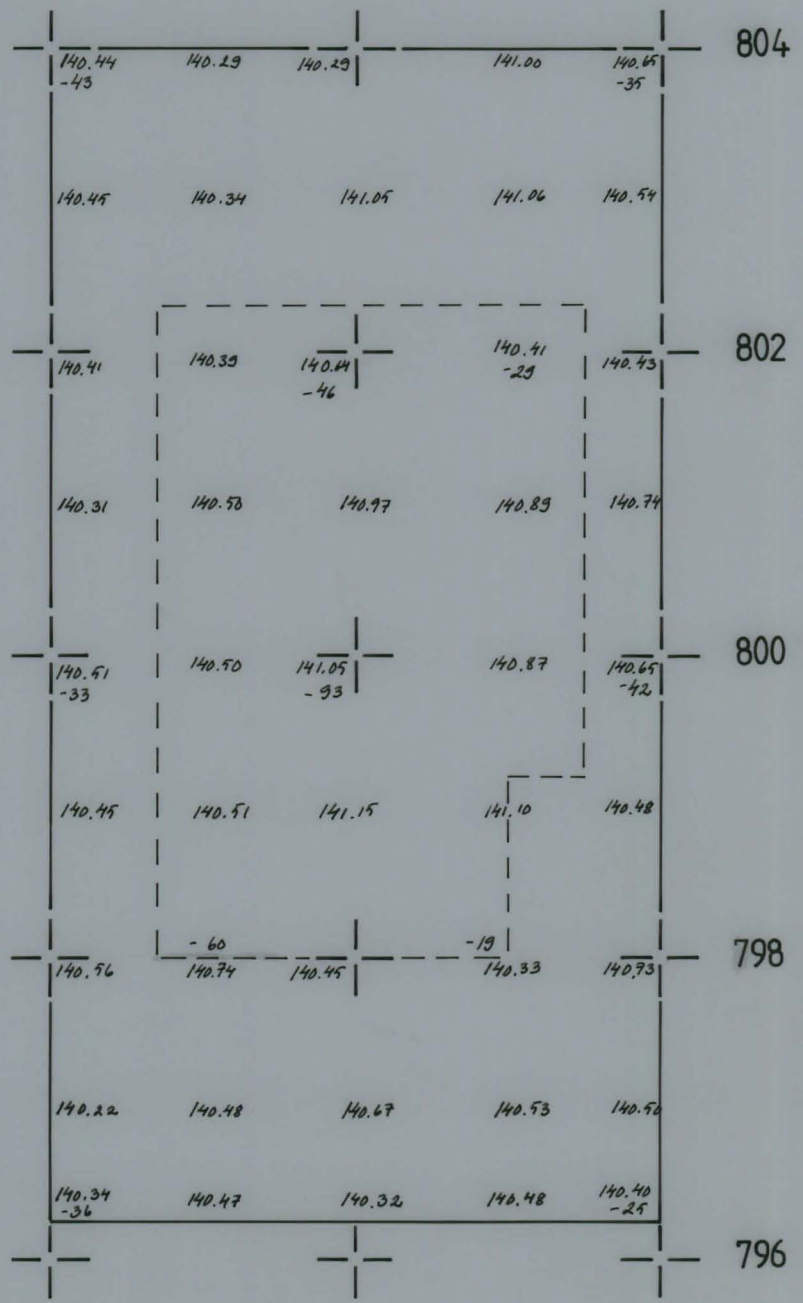
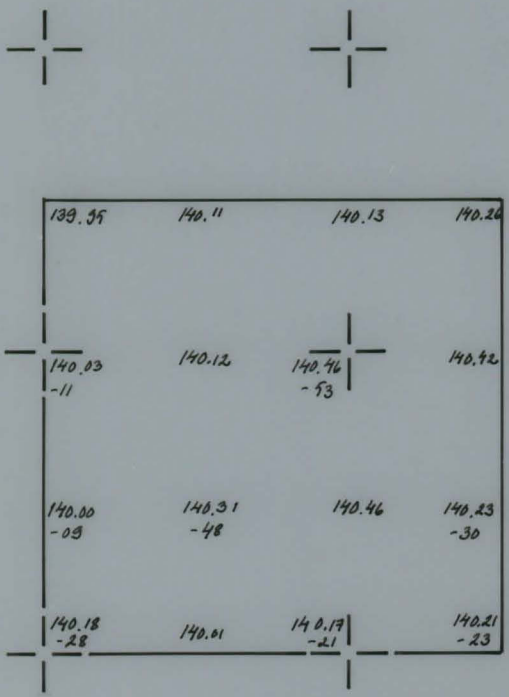
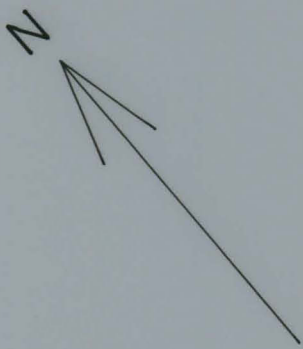
RÖYKKIÖT B2 JA B3

Pinta- ja pohjavaaituskartta

Mk 1:50

Pintaluvut m mpy, pohjaluvut
kaivettu syvyys

Piirt. T. Laurén

494 496 498 500 502

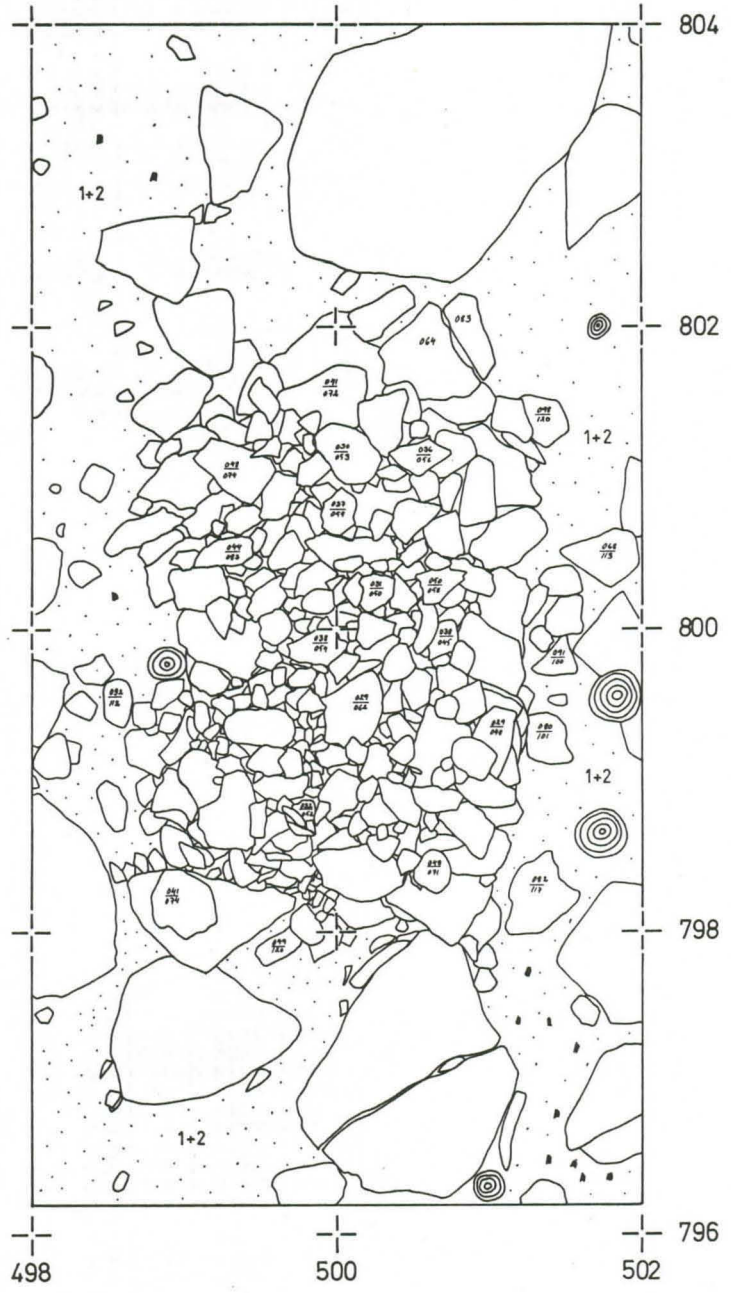
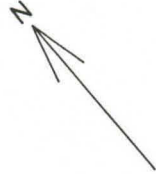
804
802
800
798
796
794

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B2

Taso 1
Mk 1:25 0 50 100cm
Kp 140,93 m mpy, lukema 053
Pirt. Tuja Laure'n

- hiili
- noki
- 1 humus
- 2 huuhtoutunut hiekka
- kivi

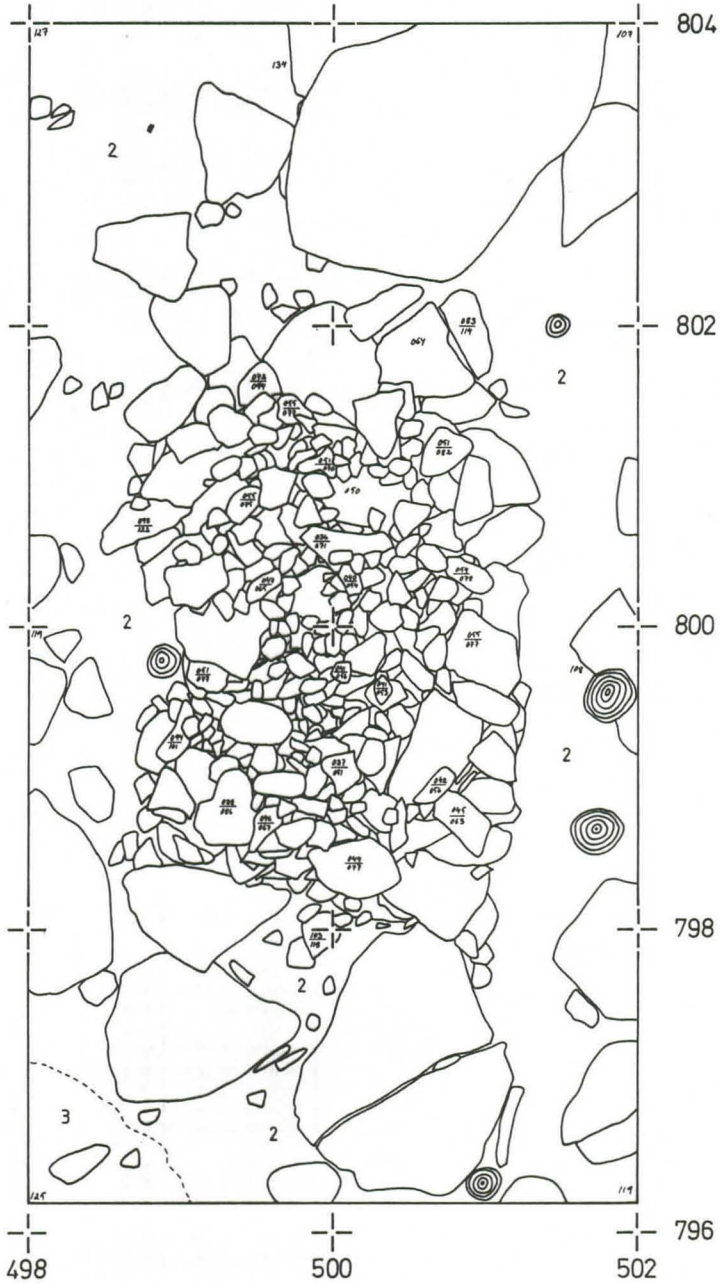
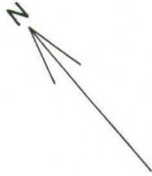

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B2

Taso 2
Mk 1:25 0 50 100 cm
Kp 140,93 m mpy, lukema 053
Piirt. Tuija Laure'n

- hiili
- huuhtunut hiekka
- ruskea hiekka
- kivi

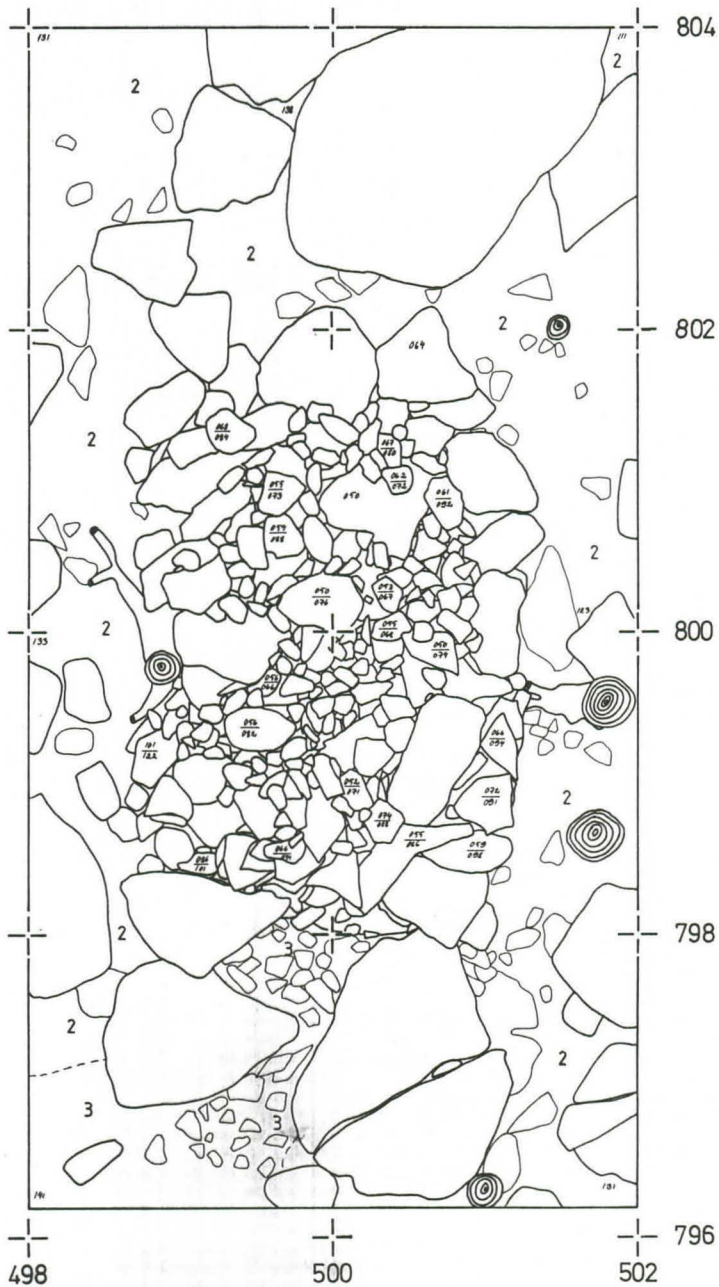
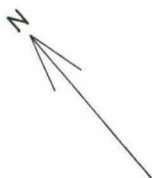

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B2

Taso 3
Mk 1:25 0 50 100cm
Kp 140,93 m mpy, lukema 053
Piirt. Tuija Laure'n

- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea hiekka
- kivi
- kivi pohjahiekassa

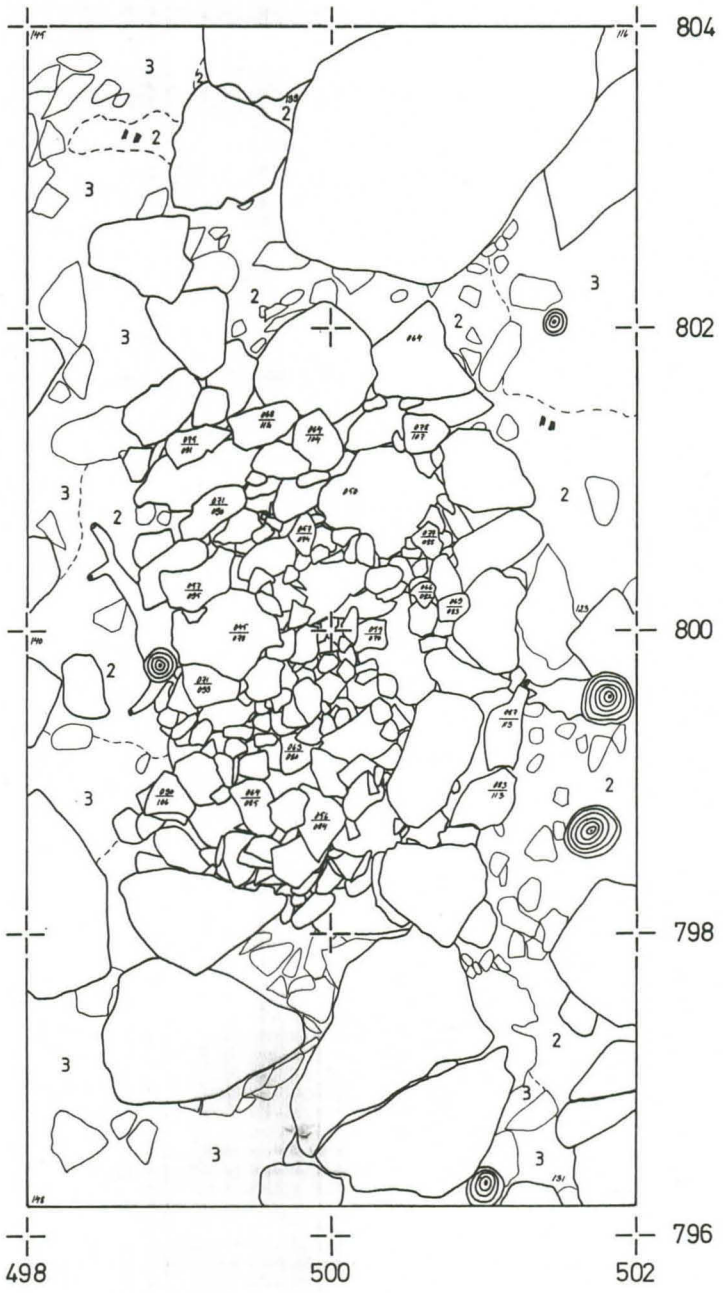
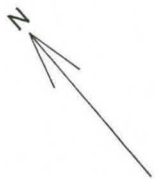

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B2

Taso 4
Mk 1:25 0 50 100cm
Kp 140,93 m mpy, Lukema 053
Piirt. Tuija Laure'n

- hiili
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea hiekka
- ◇ kivi
- ◊ kivi pohjahiekassa

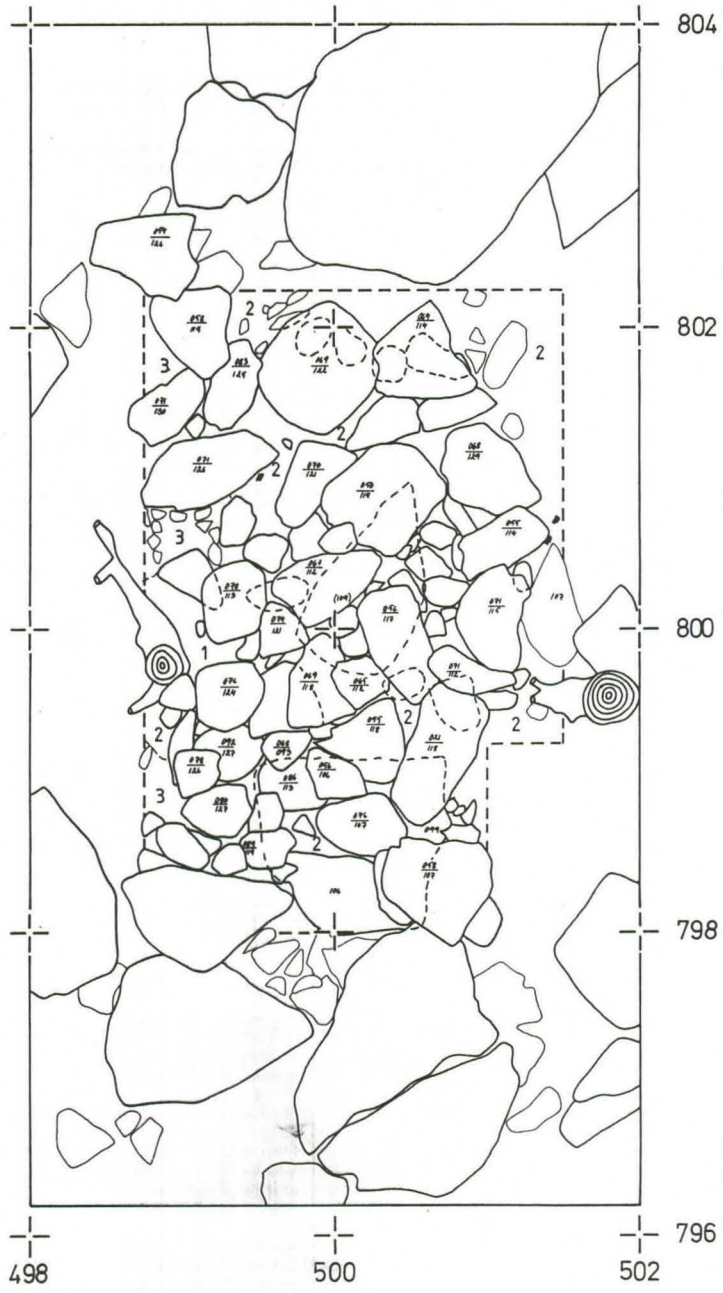
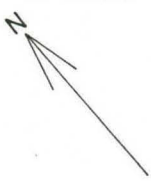

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B2

Tasot 5 ja 6
Mk 1:25 0 50 100cm
Kp 140,93 m mpy, Lukema 053
Piirt. Tuja Lauren

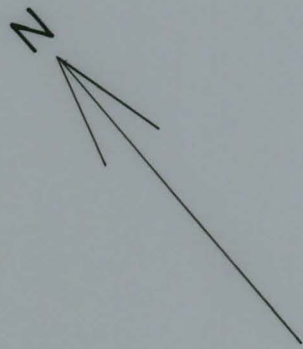
- hiili
- 1 humus
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea hiekka
- kivi
- kivi pohjahiekassa
- kivi tasossa 6

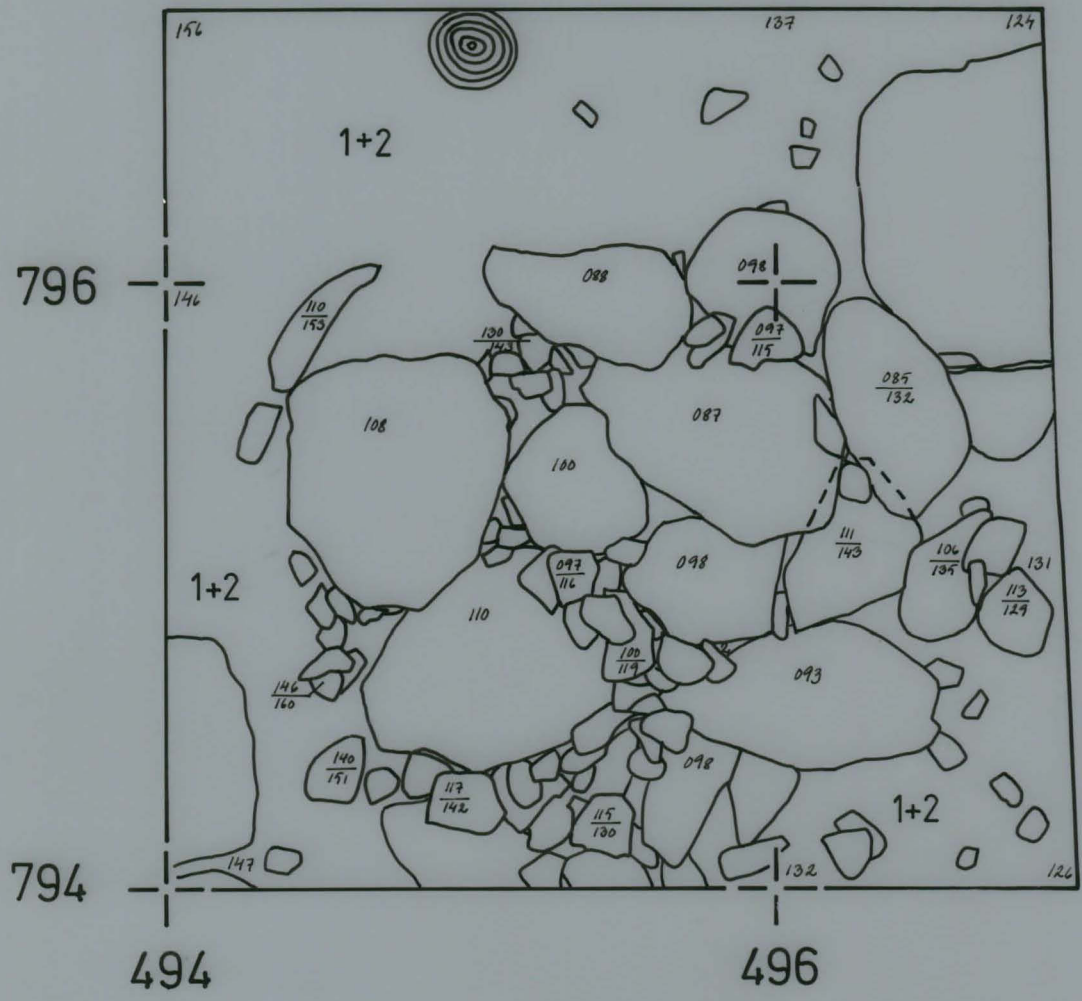
VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B3

Taso 1
Mk 1:25 0 50 100cm
Kp 140,93 m mpy, lukema 053
Piirt. Tuija Lauren

- 1 humus
- 2 huuhtoutunut hiekka
- kivi

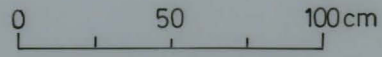

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B3

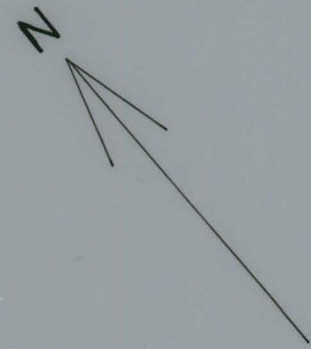
Taso 2

Mk 1:25

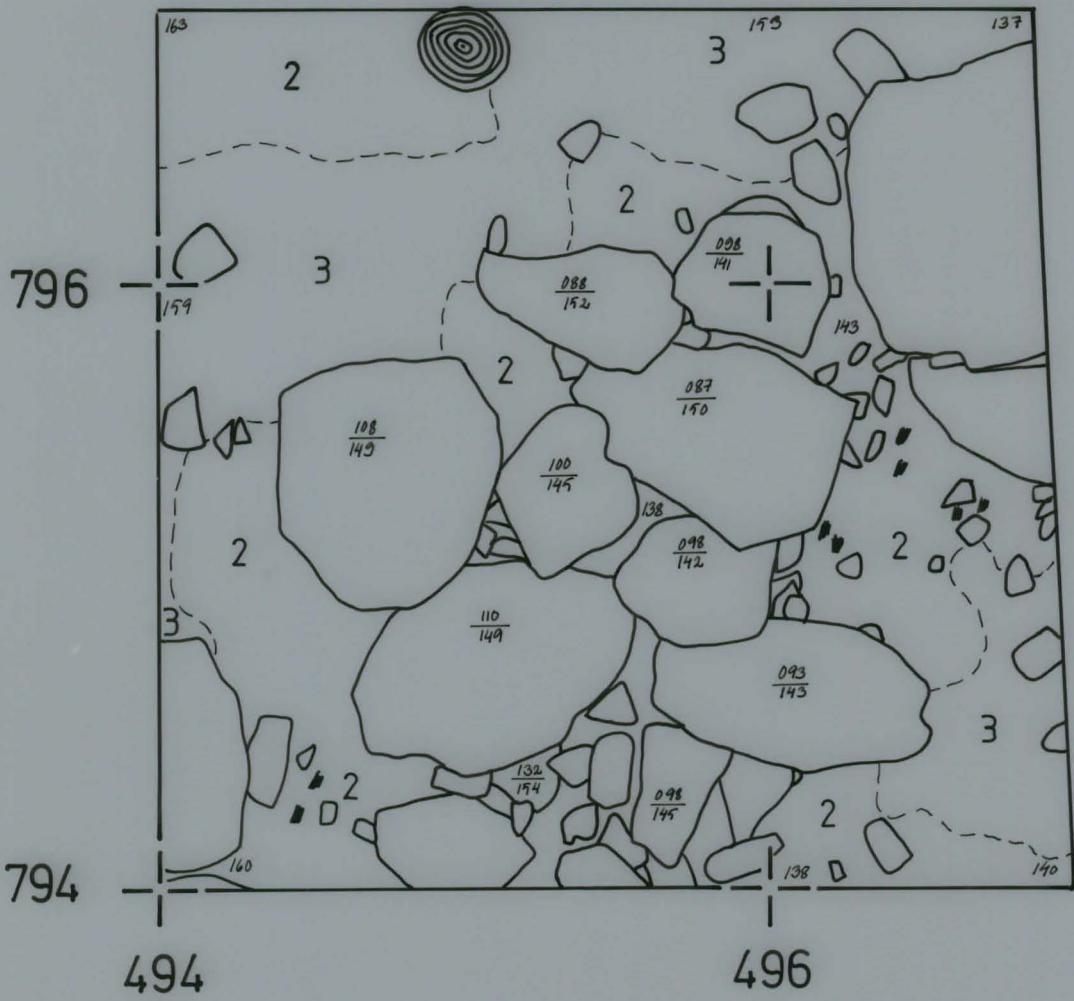

Kp 140,93 m mpy, lukema 053

Piirt. Tuija Lauren

- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea hiekka
- ■ ■ hiili
- kivi

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS
JUHA LAURÉN 1994

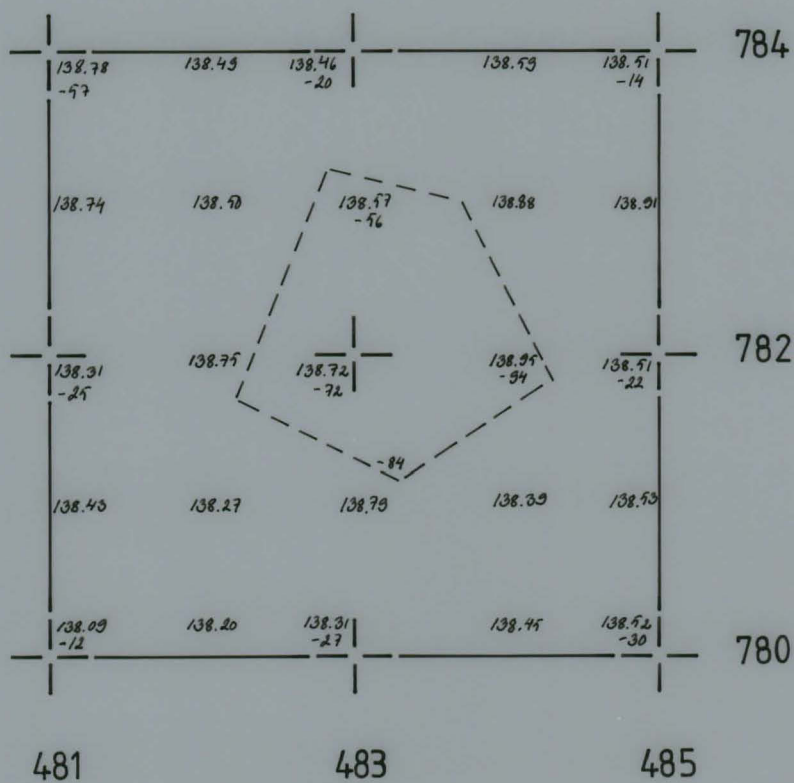
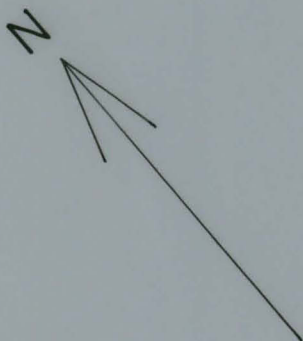
RÖYKKIÖ B9

Pinta- ja pohjavaaituskartha

Mk 1:50

Pintaluvut m mpy, pohjaluvut kaivettu syvyys

Piirt. T. Laurén

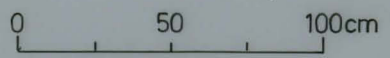

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B9

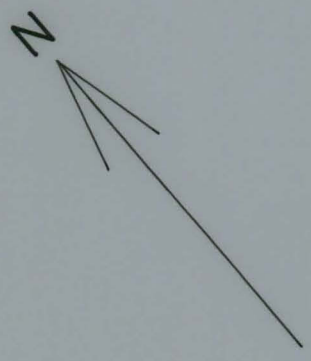
Taso 1

Mk 1:25

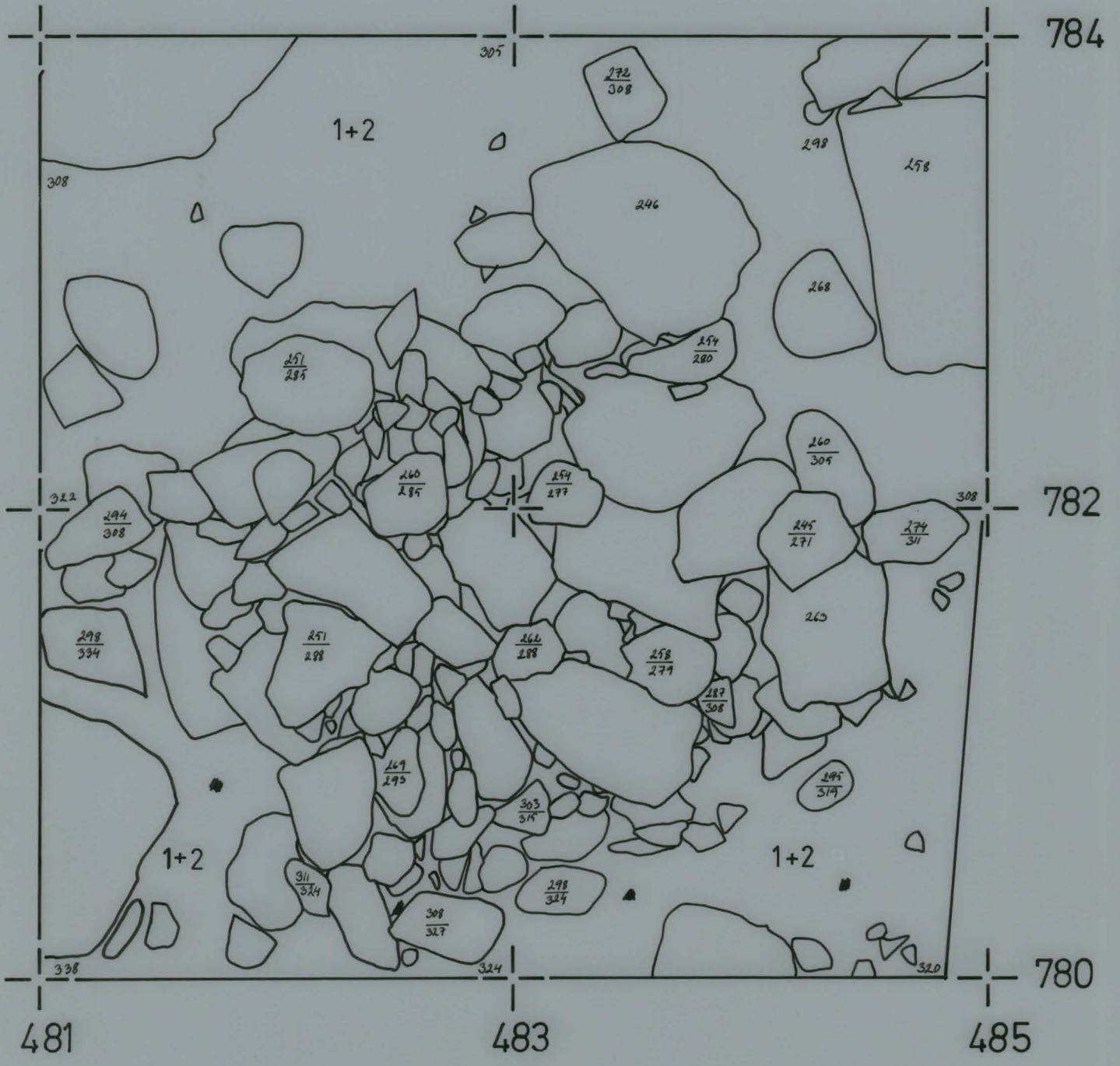

Kp 140,93 m mpy, lukema 053

Piirt. Tuija Lauren

- hiili
- 2 huuhtoutunut hiekka
- 1 humus
- kivi

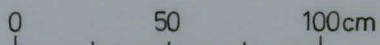

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B9

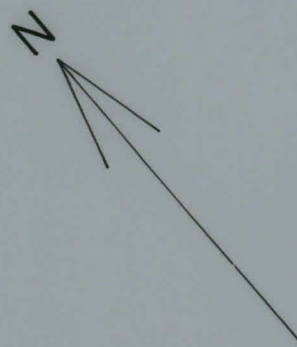
Taso 2

Mk 1:25

Kp 140,93 m mpy, lukema 053

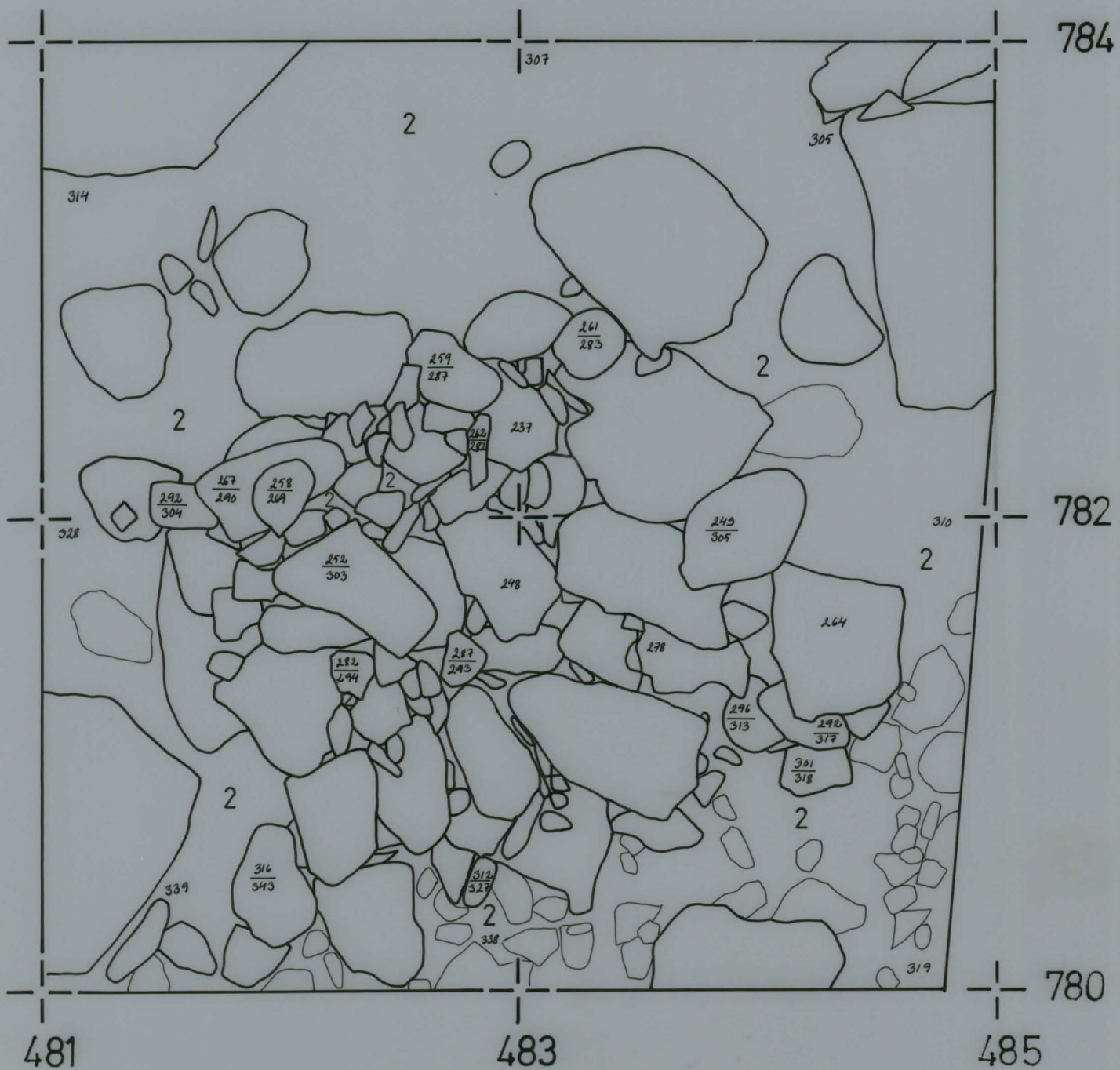
Piirt. Tuija Laure'n

2 huuhtoutunut hiekka

kivi

kivi pohjahiekassa

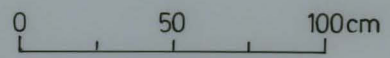

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

RÖYKKIÖ B9

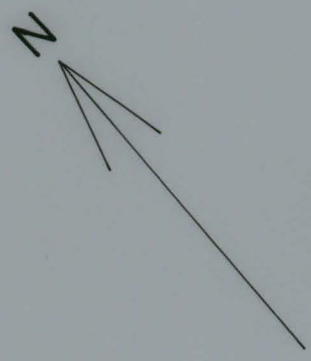
Taso 3

Mk 1:25

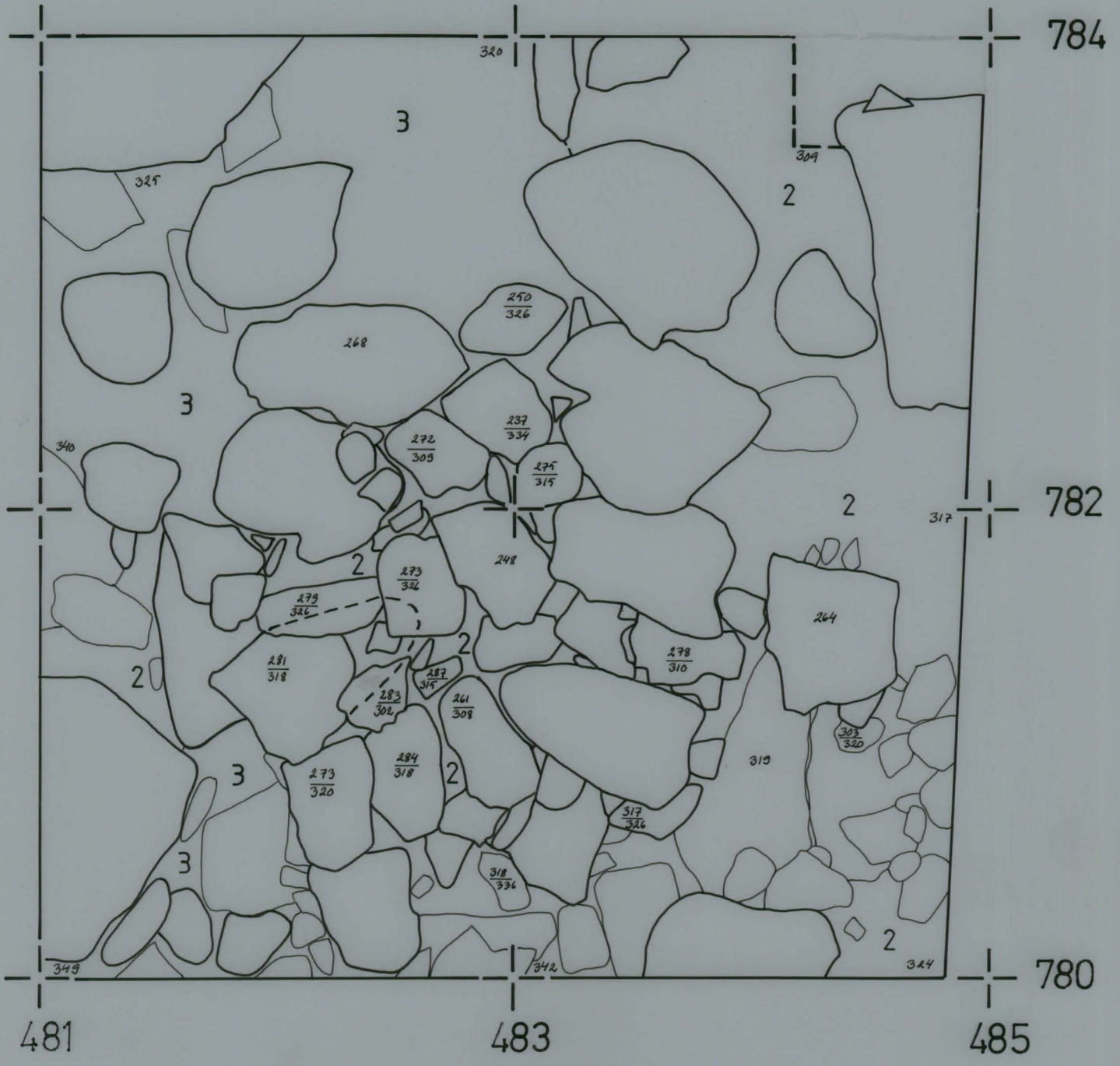

Kp 140,93 m mpy, lukema 053

Piirt. Tuija Lauren

- 2 huuhtoutunut hiekka
- 3 ruskea hiekka
- kivi
- kivi pohjahiekassa

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS JUHA LAUREN 1994

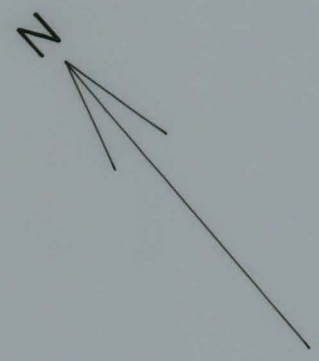
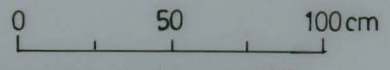
RÖYKKIÖ B9

Taso 4

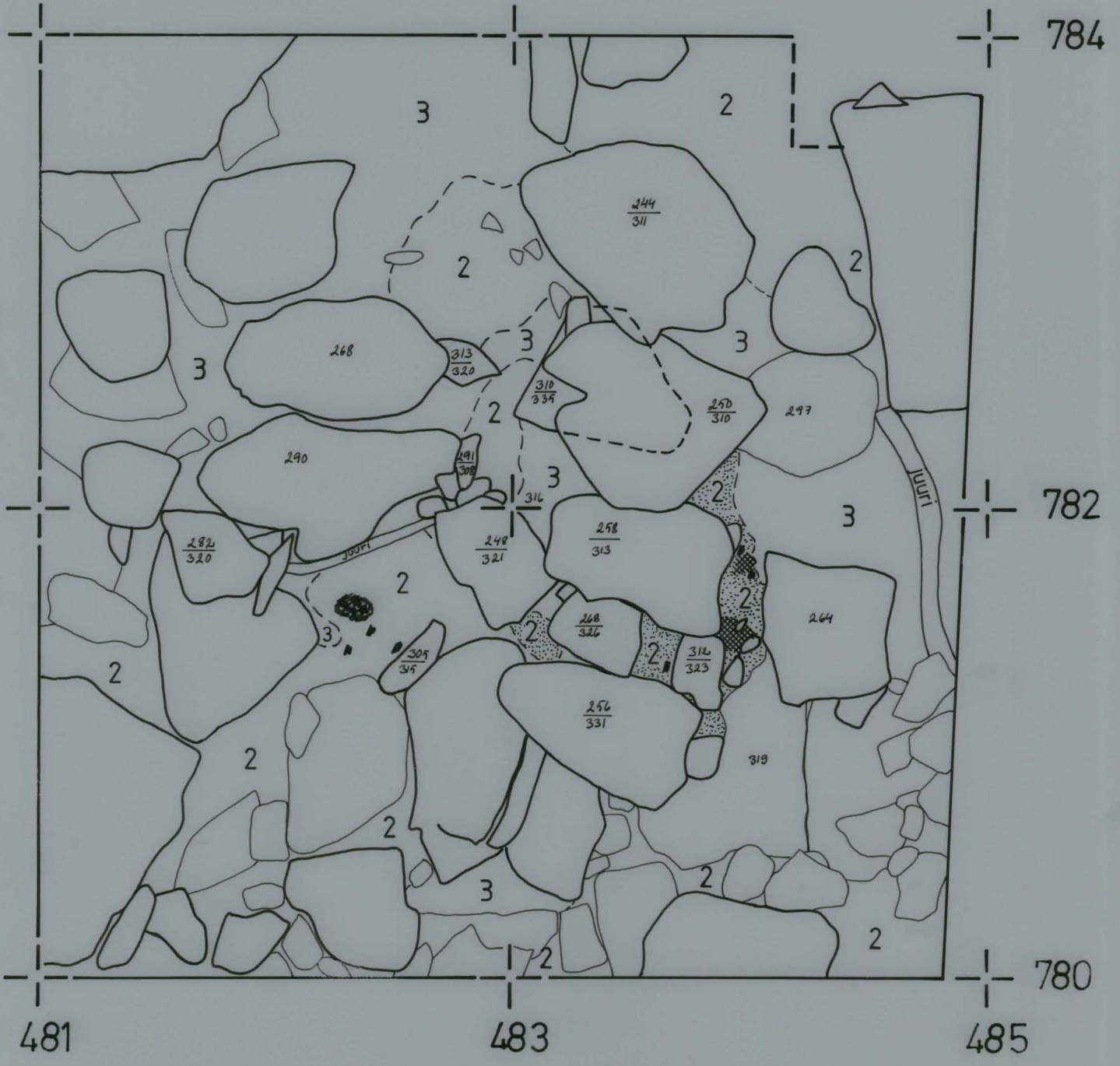
Mk 1:25

Kp 140, 93 m mpy, Lukema 053

Piirt. Tuija Lauren

	hiili		ruskea hiekka
	hoki		kivi
	punaiseksi palanut hiekka		kivi pohjahiekassa
	huuhtoutunut hiekka		

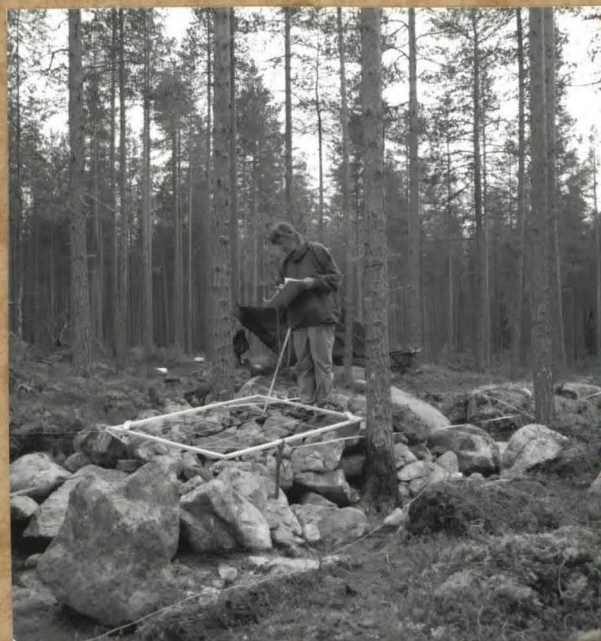
VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

F. 99021

F. 99022

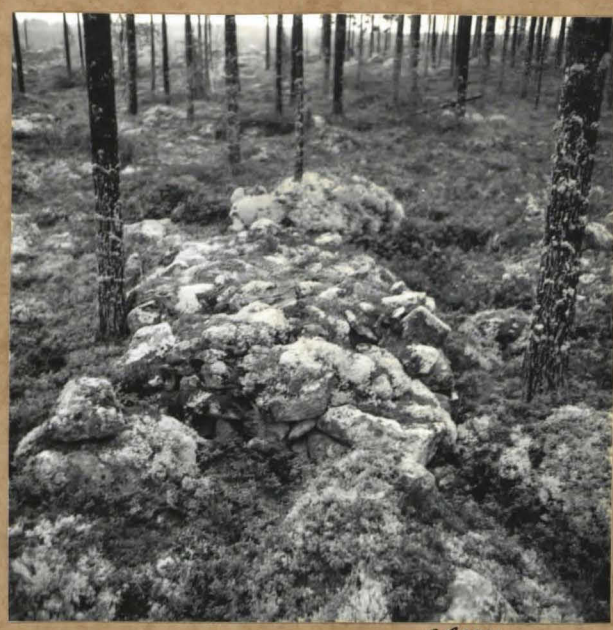
Kuva 1. Panoraama rökkiöalueesta etelästä kuvattuna.

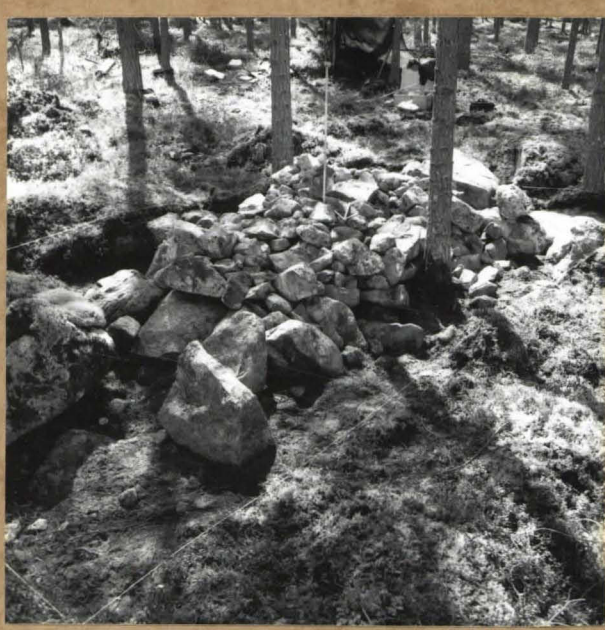
F. 99006

Kuva 2. Työkuvaa.
Rökkiötä B2 piirretään.

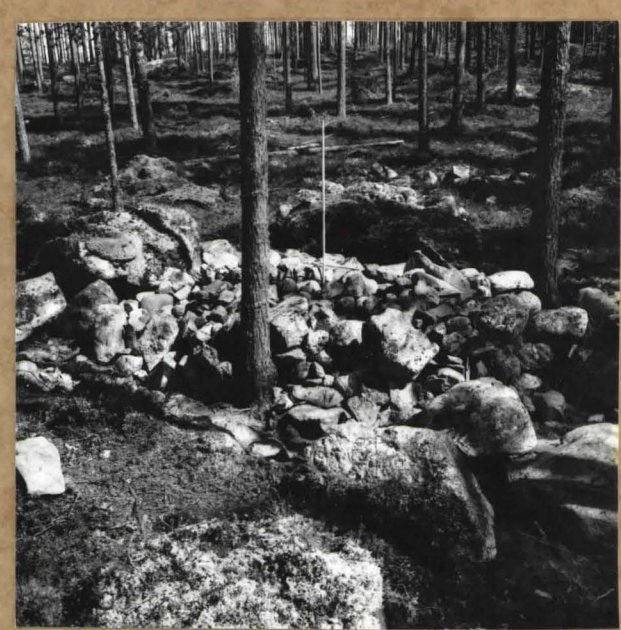
VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

F.98996
 Kuva 3. Röykkiö B2 ennen tutkimuksia. SW-NE.

F.98999
 Kuva 4. Röykkiö B2, taso 1. N-S.

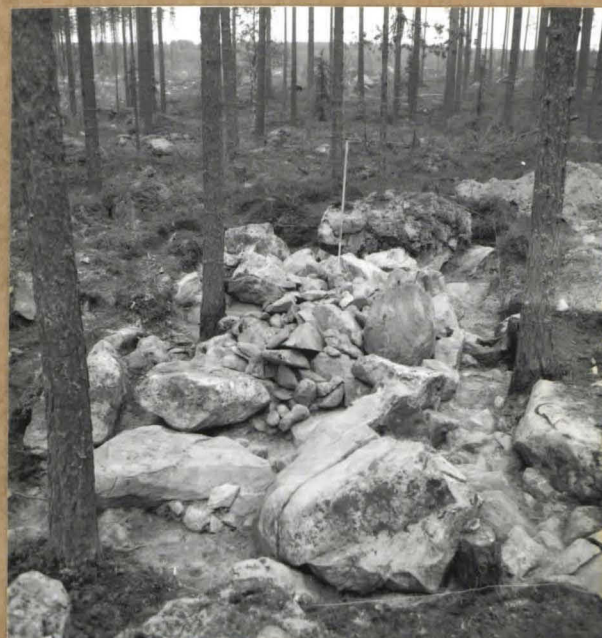

F.99005
 Kuva 5. Röykkiö B2, taso 2. W-E

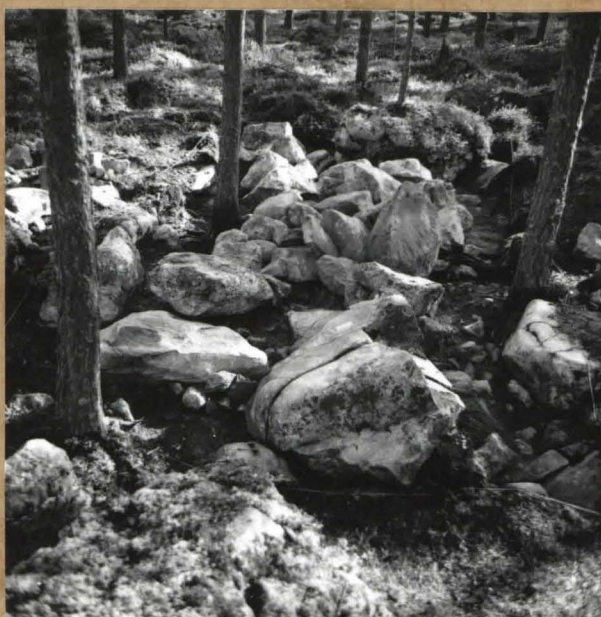
VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

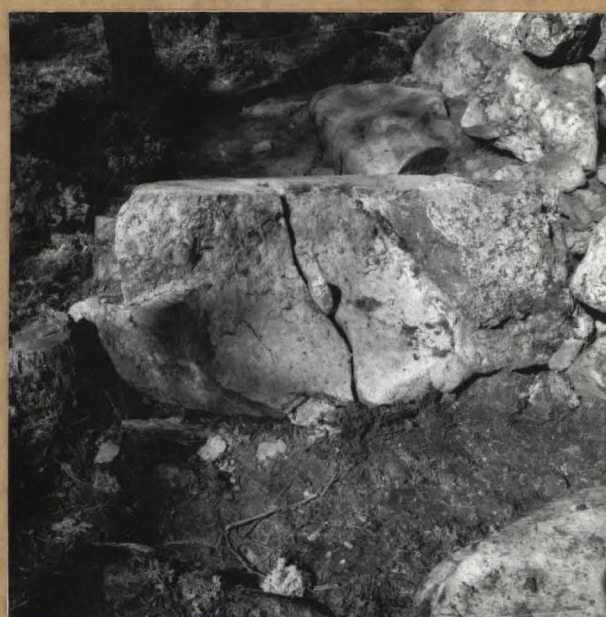
Kuva 6. Röykkiö B2, taso 3. NE-SW.
F. 99010

Kuva 7. Röykkiö B2, taso 4. SW-NE
F. 99012

Kuva 8. Röykkiö B2, taso 5. SW-NE.
F. 99015

Kuva 9. Röykkiö B2, taso 1. Iso kivi kiila-
kivineen röykkiön SW-päässä. E-W.
F. 99000

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

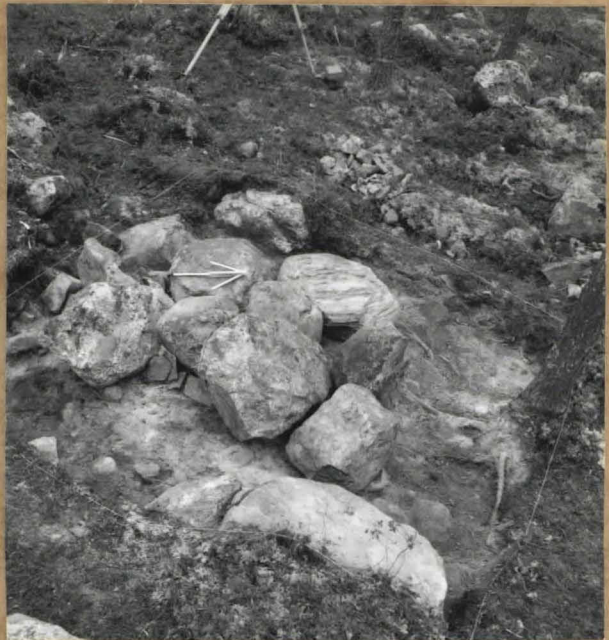
F. 9906

Kuva 10. Röykkiö B3 ennen tutkimuksia.
SE-NW.

F. 9907

Kuva 11. Röykkiö B3, taso 1. E-W.

F. 9903

Kuva 12. Röykkiö B3, taso 2. E-W.

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

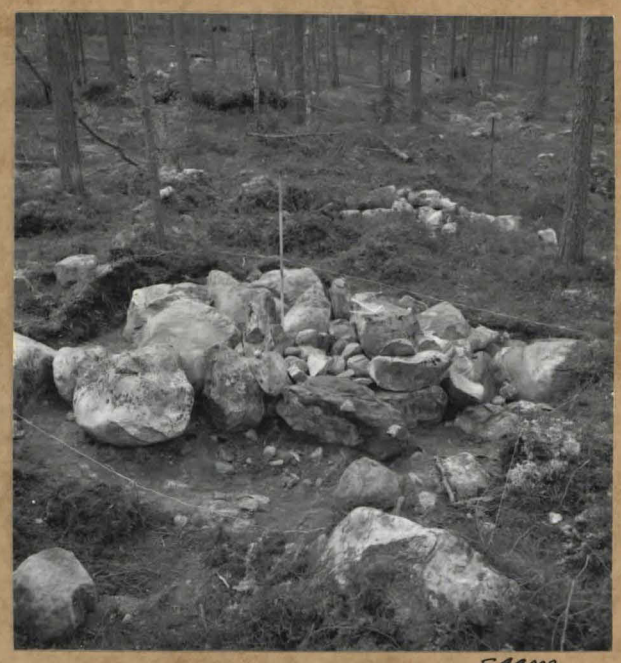
F. 98998

Kuva 13. Röykkiö B9 ennen tutkimuksia. SE-NW

F. 99004

Kuva 14. Röykkiö B9, taso 1. SW-NE.

F. 99008

Kuva 15. Röykkiö B9, taso 2. NE-SW.

VUOLIJOKI 27 MUSTIKKAKANGAS

F. 99011

Kuva 16. Röykkiö B9, taso 3. N-S.

F. 99014

Kuva 17. Röykkiö B9, taso 4. W-E.